

Materiał dla nauczyciela

Cykl: Sztuka Ameryki Południowej

Temat: Tajemnicze obrazy na pustyni Nazca

NAZCA – kultura Indian peruwiańskich wywodząca się z kultury Paracas, rozwijająca się na południowym wybrzeżu Peru od około 200 r p.n.e. do 600 r n.e. Znana jest przede wszystkim ze wspaniałej polichromowanej ceramiki, wyróżniającej się bogactwem barw: bieli, czerwieni, czerni, szarości, pomarańczowej, fioletowej, brązowej oraz z ogromnych rysunków wykonanych na piaszczystym podłożu i widocznych dobrze z lotu ptaka. Naczynia ceramiki Nazca przedstawiają stylizowane rośliny (fasolę, kukurydzę, paprykę), zwierzęta (ryby i ptaki), ludzi (wojowników, rybaków, tancerzy i muzykantów), a także bogów tego ludu, głównie bóstwo przypominające kota oraz postacie antropomorficzne. Liczne naczynia przedstawiają też zdekapitowane ludzkie głowy, świadczące o wojowniczości ludu Nazca.

Budzące największe zainteresowanie ogromnych rozmiarów geoglify na płaskowyżu Nazca zajmują obszar kilkuset kilometrów kwadratowych. Tworzono je w okresie od 350 r do 1200 r n.e. Można je podzielić na trzy grupy:

- figury geometryczne: spirale, trapezy, trójkąty, prostokąty, kwadraty, linie proste
- podobizny zwierząt: jaszczury, ryby, ptaki, pająki, małpy.
- postacie ludzkie (np. 30 metrowy człowiek z głową sowy)

Najstarsze są rysunki przedstawiające zwierzęta, najmłodsze figury geometryczne. Rozmiary figur są różne, np. jeden z trapezów ma długość 1700 metrów i szerokość 50 m. Interpretatorzy znaczenia rysunków twierdzą, że spirale symbolizują muszle, zygzaki – pioruny i rzeki, ptaki są związane z kultem bogów gór, małpy i jaszczurki są związane z wodą, pająki i inne owady z deszczem.

Na temat przeznaczenia geoglifów powstało bardzo dużo teorii, żadna z nich nie jest jak na razie w stu procentach pewna. Najpopularniejsza dziś koncepcja głosi, że rysunki służyły jako drogi procesyjne czyli związane były z religią ludu Nazca. Mogą mieć też związek z astronomią (a szczególnie z letnim i zimowym przesileniem słonecznym) i z kultem płodności (ptaki były na obszarze andyjskim związane z płodnością, a właśnie ich jest wśród rysunków najwięcej). Technika wykonania geoglifów była prosta i niezbyt czasochłonna. Do określenia kształtu rysunku używano prostych narzędzi pomiarowych, a same linie wykonywano odgarniając kamienie z piaszczystego gruntu, dzięki czemu uzyskiwano jasny ślad, dodatkowo podkreślony czarną obwódką z tychże kamieni. Rysunki przetrwały do dziś dzięki suchemu klimatowi, prawie całkowicie pozbawionemu opadów, w którym procesy erozyjne są ograniczone do minimum.

Głównymi ośrodkami kultury Nazca były Ica, Pisco i Nazca. Przedstawiciele jej byli rolnikami, co na tak suchych terenach nie było łatwym zadaniem. Z braku wody budowali wielkie zbiorniki, podziemne wodociągi i kanały irygacyjne, których miejscowa ludność używa do dziś. Głównym ośrodkiem miejskim tej kultury było Cahuachi nad Rio Grande de Nazca. W okresie świetności miasto posiadało sześć dzielnic i kilka tysięcy mieszkańców. Odnalezione przez archeologów budowle świadczą o tym, że było ono centrum religijnym i administracyjnym regionu. Poza ceramiką i geoglifami lud Nazca pozostawił po sobie tkaniny i pewną ilość wyrobów ze złota, które jednak nie są tak wyrafinowane jak wytwory złotnicze innych ludów andyjskich.

Bibliografia:

Coe M, Benson E, Snow D, Ameryka Prekolumbijska, Warszawa 1997

Delpar H (ed.), Encyclopedia of Latin America, USA 1974

Źródła internetowe:

www.mowiawieki.pl